

Makale tarihçesi: Alındı: 12 Temmuz 2016; Kabul edildi: 6 Ekim 2016

Hareketlilikte Kimlik İnşasına Yönelik Analitik Bir Çerçeve | Pınar Yazgan[▲]

Özet

Ulus devletler birçok bakımdan bireyin aidiyetlerini kimlik politikaları çerçevesinde sınırlandırır. Günümüzde bireyler, ürünler ve fikirler ulus devletlerin geçirgen sınırlarını aşmakla birlikte hiç olmadığı ölçüde bir hareketlilik içerisinde. Bu bakımdan gerek göç gerekse kimlik kavramları tartışılır ve yeniden tanımlanır hale gelmiştir. Göç çalışmaları içerisinde birçok çalışma hareketli bireylerin çoklu aidiyetlerini ulus devletlerin kimlik politikaları çerçevesinde ele almaktadır. Bu çalışmanın amacı bireylerin kimlik ve aidiyetlerini tanımlayabilmek araştırma alanı ve veri analizi sürecine perspektif sunabilecek için literatürde yer alan teori ve alan araştırmalara dayanan analitik bir çerçeve sunmaktadır. Bu çerçeveye göre hareketli bireylerin hareketlilik noktaları ile olan bağları göz önünde bulundurularak gündelik hayatları içerisinde yer alan gündelik rutinleri ve törensel edimlerinden (kutlamaları) hareketle, çeşitli seviyelerde aidiyetleri ve buna bağlı olarak sosyal kimlikleri analiz edilebilir. Bu bağlar, kültürel, ekonomik, dinsel, dilsel, siyasal, vatandaşlık ve duygusal niteliklidir.

Anahtar kelimeler: Hareketlilik; ulusötesicilik; kimlik; aidiyet.

Giriş

Bireyin yaşamı, kim olduğunu algılamasıyla, aile bireylerini ve aidiyetlerinin farkına varmasıyla başlar. Diğer bir deyişle, hayatın başlangıç dönemlerinden itibaren kim olduğumuzu sorgular ve öğreniriz. Sosyal kimliğimiz ise kendimizi çeşitli aidiyetlerimiz çerçevesinde nasıl tanımladığımızla ilgilidir. Çeşitli gruplara aidiyetlerimiz çerçevesinde oluşan sosyal kimliğimizin merkezinde yer alan benliğimiz, kendimizle ilgili inanç ve hislerin toplamıdır. Bu bakımdan temel olarak kimlik kavramı, kendimizi ve diğerlerini tanıma-tanımlama ihtiyacı ile karşımıza çıkmaktadır. Smith'in (2009: 7) ifadesiyle kolektif bir görünüşü (fenomen) olan milli kimlik kavramı üzerinden düşünürsek, özellikle ulus devletin sınırlarının ötesinde ulus üstü ve küresel seviyelerde kapitalizmin sebep olduğu toplumsal ve kültürel dönüşümlerin denetim altına alınıp alınamayacağı, ulus devletin işlevini tamamlayıp tamamlamadığına yönelik düşünceler kimlik kavramı temelinde yapılan tartışmalar içerisinde karşımıza çıkmaktadır (Eşgin, 2001: 185). Bu açıdan küreselleşme kavramı kilit bir noktada durmaktadır. Castles ve Miller'ın (2008: 40) vurguladığı üzere

[▲] Yrd. Doç. Dr. Pınar Yazgan, Sakarya Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, Sakarya, Türkiye.
E-posta: pyazgan@gmail.com.

küreselleşmenin belirtilerinden biri olarak iletişim ve ulaşım teknolojilerinin hızla değişiminin göçmenlerin geldikleri ülkelerle ilişkilerini sürdürmesinin gittikçe daha kolaylaştırmaktadır. Böylelikle de ilişkiler ve ulus devletlerarasındaki dolaşım eş zamanlı olarak artmaktadır.

Dolaşım özellikle birey seviyesindeki kimlik ve aidiyetlerimize etkisi çeşitli coğrafi noktalar (yerler) arasındaki hareketlilikle ilişkilidir. Coğrafi alanlar üzerinde ki mekânlara atfedilen anlamlar ise ya değişmektedir ya da dönüşmektedir. Bu mekânlar, dönüşümler sebebiyle ortaya çıkan çoklu aidiyetlerimizin ve kimliklerimizin icra alanları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma da kimlik kavramının, küreselleşmenin bireye ve kültürel öğelere kazandırdığı akışkanlıkla birlikte (hareketlilik) nasıl bir yaklaşım getirilebileceği üzerinde tartışmaktadır. Bu noktada *hareketli birey* kavramı kullanılacaktır ki genel itibarıyla bu çalışmada göçmen kökenli anlamını taşımaktadır. Çünkü günümüzde göçmen kökenliler, köken ülkeyle bağını hem fiziksel hem de kültürel olarak koparmadan, köken ve ikamet edilen ülkeler arasında gidip gelmektedirler. Bu bireylerin de kimlik inşaları farklı bir süreç ve bağlamda ele alınmalıdır. Bahsi geçen hareketli birey kavramı turistlerden ve işadamlarından farklı bir bağlamda ele alınmalıdır.

Küreselleşme sürecinin de yerel toplumsal ilişkileri ulus devlet sınırlarının ötesine taşınması ve küresel ağlar yoluyla kimliklerin çeşitlenmesi (Robertson, 1992) ile birlikte araştırmalarda hangi yaklaşım, çerçeve ve metodların kullanılabileceği dikkat çeken sorulardır. Başka bir ifadeyle kimlik, teori yoğun bir inceleme alanı olmasının ötesinde metodolojik yaklaşımlar açısından da sorgulanması gereken bir kavramdır. Metodolojik seçimler ve bu seçimlerin sonuçları, araştırmacının pozisyonu, eleştirel analizlere yönelik ihtiyaçlar, son olarak tüm bu noktaların araştırma süreci ve veri üretimine etkisi tüm diğer çalışmalarda olduğu gibi özellikle de etnisite ve kimlik temelli çalışmalarda daha da kritik bir anlam taşır (De Tona ve Dig., 2010).

Literatüre bakıldığında ise tek bir kimlik mi çoklu kimlikler mi (Rannenber ve dig., 2009: 2) sınırlarını ulus devletin belirlemiş olduğu topraklardaki alanlarda mı yoksa hareketlilikte mi, ya da ulusötesi sembollerle inşa olmuş birçok mekân bağlamında mı kimliklerimizin oluştuğu sorularının tartışıldığı görülmektedir (bkz. Örneğin, Schiller ve dig. 1992; Gupt ve Ferguson, 1992; Smith ve dig., 1998; Portes ve dig., 1998; Vertovec, 2001; Ma ve Cartier, 2003; Blunt, 2007). Bu tartışmalardan esasla göçmen kökenli olup birden fazla ülke arasında fiziksel ve/ya fıkırsel olarak oluşmuş ulusötesi olarak tanımlanan (bkz. örneğin, Schiller ve dig. 1992; Smith ve dig., 1998; Portes ve dig., 1998; Vertovec, 2001; Faist, 2008; Sirkeci, 2009) alanlarda yaşamını sürdüren bireylerin kimliklerine yönelik yapılan araştırmalardan literatüre dayanan analitik bir çerçeve sunma amacını taşımaktadır. Kimlik kavramına yönelik yaklaşımlar özellikle göçmenlik temelinde ise çeşitlilik göstermektedir. Ve çoğunlukla alan araştırmaları temelinde aidiyet ve vatandaşlık kavramlarıyla açıklanmaktadır (Antonsich, 2010). Bu çalışmada ulusötesi olarak tanımlanan alanlarla ilişkili bireylerin kimlikleri bireysel ve

sosyal evrenlerini (Berger ve Luckmann, 2008) oluşturan bireyden topluma(lara) giden bir analizle ve inşacı bir yaklaşımla sosyo-mekânsal bir dâhil olma ya da dışlanmanın şekillendirdiği bağların belirlenmesi temelinde analitik bir çerçeve tartışmasıdır. Küreselleşme süreci ile gitgide artan bütünleşiklik hali ile kimlik kavramının çok boyutluluğuna atıfta bulunan çalışmalar dikkat çekmektedir (bkz. örneğin, Robertson,1992; Giddens, 2001; Ritzer, 2003; Bauman, 2013) Köken ve göç edilen ülke arasında ki alanlarda oluşan, ulusötesi yeni yaşam biçimleri karşımıza çıkmaktadır (Schiller ve dig., 1992b). Bu anlamda toplumsal bağlamın ulusötesi bir mercekten yeniden tanımlanması gerekmektedir (Charles, 1992: 101). Ulusötecilik göçmenleri ekonomik, siyasal ve kültürel bağlantılarının ulus devlet sınırlarını aşarak gündelik hayatlarında ki aktiviteler ve alanları açıklayan hem göç veren hem de göç alan ülkelerin dönüşümüne vurgu yapan bir süreci tanımlar (Schiller ve dig., 1992b; Smith ve Guarnizo, 1998; Levitt, P., 2001; Vertovec, 2001). Göçmen yaşamını analiz etmeye yönelik köken ve göç edilen ülke arasında ki ulusal sınırları aşan bağların yapısı, içeriği ve çeşidi bu noktada önem taşımaktadır.

Çalışmada ilk olarak kimlik kavramının genel olarak nasıl kuramsallaştığı üzerine durulmaktadır. İkinci olarak ise genel olarak küreselleşmenin karşımıza çıkardığı bir olgu olan hareketli bireylerin kimlikleri hareketlilik bağlamında ele alınmaktadır. Son olarak ise hareketli bireylerin aidiyet bağları göz önünde bulundurularak gündelik rutinleri ve törenselleşmiş edimleri çerçevesinde kimliklerinin nasıl inşa edildiği araştırmalara dayalı olarak tartışılmaktadır. Çalışmada tartışılan analitik çerçeve gelecekteki yapılacak araştırmalara kavramsal, veri toplama, verileri organize ve çözümleme aşamalarına yönelik perspektif geliştirmeye yöneliktir.

Kimlik

Bu bölümde kimliğe yönelik olarak genel nitelikte kavramsal, teorik yaklaşımlar değerlendirilecek. Kimlik kavramı latince idem kökünden gelen (identity) bir kelime olmakla birlikte aynılığı ve sürekliliği içeren bir kavramdır. Kimlik kavramı tartışmalar içerisinde iki psikodinamik ve sosyolojik yaklaşımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Her iki yaklaşımda özcü bir perspektife karşı çıkarak kimliğin inşa edilmiş karakterine vurgu yaparlar (Marshall, 1999: 405). Diğer bir taraftan, bu inşada yaş, cinsiyet, belli ölçüde ırk ve etnik kimlik insanların görünüşleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Sosyal sınıfla ilişkilendirilebilen bireylerin konuşma tarzı, davranışları, kıyafetleri karşısındakilere ilk izlenimi verebilmektedir. Tüm bu ve daha eklenebilecek birçok unsur bireyin kimliğiyle ilgili karşısındakinin zihninde önceki modellere dayanan bir imaj oluşturmaktadır. Sosyalizasyon ise bu anlamda önemli bir süreçtir ve bireye deneyimler kazandırır. Bu deneyimler, belli toplumsal grup üyeliklerinin, bireylere belirli özellikler kazandırabileceğine dair beklenti içinde olmayı öğretilmektedir. Deneyimler ve

diğer birçok etkenle zihinsel modellerin oluşumu gerçekleşir (Newman, 2013: 78).

Kimlik kavramının nasıl kullanıldığına baktığımızda üç farklı kullanımı karşımıza çıkmaktadır. İlki, kimliği insanların kültürü olarak kullanır, ikincisi ise sosyal kimlik teorisinde olduğu gibi bütünlük ya da sosyal kategori ile genel bir kimliklenmeye işaret eder. Üçüncü olarak ise Burke ve Stryker'ın kullandığı gibi benliğin kısımlarına ilişkin bir kullanımdır. Burada hayli farklılaşmış (uzmanlaşmış) günümüz toplumlarında, bireylerin bağlı oldukları çoklu rollerinin icralarına ve o rollere ilişkin çok boyutlu anlamlara yönelik bir kullanım vardır (Stryker ve Burke, 2000: 284). Bireysel düzeyde bakıldığında kimlik benlik (self) kavramını karşımıza çıkarır. Bilgin (2007) farklı araştırmacıların, farklı yaklaşımlarla benliği kavramlaştırdığını belirtir. Bunlardan bilişsel (kognitif) yaklaşım günümüz araştırmalarında hâkim bir konumdadır. Bu yaklaşımda benlik, bir ağ, bir şema veya prototip olarak ele alınır. Fenomenolojik yaklaşımlar ise, benlik ve kimliği, kişinin belirli bir bağlamda kendisinin algıladığı veya hissettiği tarzda ele alırlar. Bu durumun kişinin kendisini betimlemesi kaynaklı olduğunu belirtir. Ona göre, sosyal psikologların bir kısmının, W. James'in, benliği bir içerik veya süreç olarak ele almaya dayalı klasik ayrımını geçerli görmekte-dirler. Burada, içerik olarak benlik, kişinin kendine baktığında kendinde algıladığı (fiziksel özellikler, yetenekler vb.) özellikleri kapsamaktadır. Süreç olarak benlik ise, benliği oluşturan enformasyonları (kişilik çizgileri, vücudu, yetenekler vs.) algılayan, gören, bilen, değerlendiren, sunan, eyleyen kişiye yani "ben"e karşılık gelir. Bu özne kişinin öyküsünü anlatan, anlatısını inşa eden bir öznedir. Benlik kavramı, öz-saygı ve kendini sunma olarak ifade edilen benlik veya kişisel kimliğin bileşenleri olarak ifade edilir (Bilgin, 2007: 11-13).

Sosyal Kimlik kuramı ise, 1970'li yılların ortalarında Henri Tajfel ve John Turner tarafından geliştirilen, grup üyeliğini, grup süreçlerini ve gruplar arası ilişkilerine odaklanan bir sosyal psikoloji kuramıdır. Bu kuram, bireyler grup üyeliğini grup süreçleri çerçevesinde ele almaktadır. Grup üyeliğini süregelen birçok yaklaşımdan farklı olarak, kurumsal ya da biçimsel bir kavram olarak değil, birliktelik, bizlik ve ait olmayı içerir. Bir anlamda grup üyeliği algısal ve bilişsel temeller üzerinde durur. Grup içerisinde öncelikle bireyin benlik algısı değişmekte ve birey için anlamlı olan grup üyeliği kişisel kimliğin yerini sosyal kimliğe bırakmasına yol açmaktadır. Bu sebeple insanlar çoğu zaman birey olarak hareket etmekten ziyade, belirli sosyal sınıfların üyeleri olarak hareket etmektedirler. *Ben* tanımları sosyal sınıf üyelerinin bilinciyle oluşturulurlar. Bu kuramın temel varsayımları ise şöyledir; ilk olarak bireyler kendilerini üyesi oldukları sosyal grubu dikkate alarak tanımlarlar ve grupla özdeşleştirirler, bu özdeşleşme de sosyal kimlikleri oluşturur. İkinci olarak ise üyesi olunan grubun konumu diğer gruplarla yapılan belirli davranış ve niteliklere dayanan (güçlülük, ten rengi, beceriler vs.) sosyal karşılaştırma (iç grup ve dış grup karşılaştırması) sonucunda belirlenir. Üçüncü olarak ise, gruplar olumlu bir sosyal kimlik oluşturmak ve benlik saygılarını yükseltmek için iç grup

kayırmacılığı adı verilen diğer grubu da küçümseme yönünde bir yanlılık gösterirler. Son olarak ise, bireyin sosyal kimliğinin, olumlu olup olmaması üyesi olduğu grubun öznel konumu ve yapısına bağlı olan bir durumdur (Demirtaş, 2003).

Jenkins (2014) ise sosyal kimliği bir süreç olarak incelemektedir. Tekil ve çoğul kişilikleri olarak kişinin sosyal kimliği, (aslında kimlikleri) hiçbir zaman son halini almış, tam şekillenmiş değildir. Bilgin (2007) sosyal kimliği, kimliğin kişiler arası düzeydeki ifadesi olarak açıklamaktadır. Benliğimiz belirli bir sosyal gruba ait olduğumuz hakkındaki bilgimize veya bilincimize dayanmaktadır. Gofmann ise sosyal kimliği kişiler arası etkileşimde bir kişinin sosyal kategorisini öne çıkararak bir sosyal statüye bağlı davranışlar sergileyerek sunduğu görüntü/yüz gibi kavramlaştırmaktadır. Sosyal kimlik reel ve sübjektif olarak, kişinin gerçekte sahip olduğu kategori ve özellikler veya kendi durumuna, varlığına ilişkin sübjektif duygularına ve izlenimlerini yansıtan bir kimliktir. Güvenlik duygusu verme, harekete itme, objektif ve sübjektif özellikleri birleştirme, süreklilik sağlama, dönüştürme vb. boyutlar taşıyan kolektif kimlik ise sosyal kimliğin topluluklar düzeyindeki ifadesidir. Bu kimlik sınırları belirli bir alanda belirli bir kültürel topluluk tarafından taşınan sınırlandırılabilir veya etnik, dinsel ve ulusal kimlikler olarak genişletilebilir niteliktedir. Lipiansky'e göre ise kolektif kimlik temsilleri bir sistem içinde kavranır (akt. Bilgin, 2007: 12-13). Tarihsel olarak Özdemir “çağdaş kimlik çalışmalarında, kolektif kimliğin kökenlerini klasik sosyoloji geleneğine dayandırma genel bir eğilim olmakla birlikte, Durkheim’in kolektif bilinç, Marx’ın sosyal biliş, Weber’in anlama ve Tönnies’in cemaat kavramı, sosyolojide, biz olmayı, benzerlikleri, paylaşılan özellikleri vurgulayan ilk kolektif kurguları” olduğunu ifade eder (Özdemir, 2012: 11). Özetle modern sosyolojide açık ve net bir kimlik kavramı yoktur. Geniş kapsamda ve esnek bir biçimde, insanın kendi benlik duygusuna, kendisi hakkında fikirlere atuf yapılmaktadır (Marshall, 1999: 407-408). Bu çalışmada günümüz küresel dünyasının bir dinamiği olan hareketlilik olgusu ve bu hareketlilikte kimlik kavramı tartışılacaktır.

Hareketlilik ve Kimlik

Günümüzde, hareketlilik sosyal hayatın bütünleyici bir açıdır. Urry'e göre sosyoloji artık toplumlara değil hareketliliklere odaklanmalıdır. Castells'in (2011) ifadesiyle dünyanın küresel bir toplumu halini almasıyla birlikte, hareketlilik konusu temel bir toplumsal konu haline almıştır. Bu alanda üç ana akım karşımıza çıkmaktadır. Bunlar Giddens'in sosyo-tarihsel yaklaşımı ve geçtiğimiz yüzyılda yere (place) dayanan edinilmiş kimliklerden, hareketli (mobile) kazanılmış kimliklere geçişi açıklayan Bauman; ve son teorilerde, sosyoloji içerisinde kimliği hareketli (mobile) olarak dinamik, melez ve ilişkisel olarak, coğrafya da ise mekân ve kimlik arasında ilişki olarak düşünülmektedir (akt. Easthope, 2009: 61). Urry (1999) yer kavramının anlaşılmasını kuramsal çaba olmaksızın ve neredeyse tüm büyük toplumsal ve kültürel kuramların

yerin bir biçimde tanımlanmasına dayandırmaktadır. Bununla birlikte insandaki yer duygusunun basit bir şekilde verili olmadığı kültürel olarak yapılandırıldığı diğer düşünce ise bu tür kültürel dönüşümlerin ekonomik temelli olduğudur. Yer kavramı göç bağlamında da toplumsal ilişkileri içerisinde barındırma noktasında *alan* ve *mekân* kavramsallaştırmalarında literatürde tartışılmaktadır (bkz. örneğin, Schiller ve diğ, 1992a; Guarnizo ve Smith, 1998; Vertovec, 2001; Faist, 2003; Levitt ve Schiller, 2004).

Cohen ve Sirkeci (2011) ise kültürel inanç ve sosyal örüntülerin insanların hareketliliklerini etkilediklerini belirtmektedir. Kültürel gelenekleri ve pratikleri tüm bu hareketliliği etkileyen etmenler olarak düşünebiliriz. Disiplinlerarası bir yaklaşımla, bireylerin ve grupların kimlikleri hareketlilik içerisinde farklı mekânlar arasında bu bireylerin oluşturdukları bağlar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Bu anlamda, teorik temelde kimlik inşası, hareketlilik, mekân ve aidiyet bağları ilişkisel olarak ele alınarak, metodolojik bir yaklaşım olarak bireylerin gündelik hayatları ve sembolik kutlamalarının (dinsel, etnik, ulusal vs.) incelenmelidir. Küreselleşme sürecinin teknolojik gelişmeler paralelinde sunduğu ulaşım (özellikle ucuz uçak seferleri) ve iletişim kolaylığı (özellikle görüntülü konuşmanın mümkün olması, ucuz telefon görüşmeleri vs.) ile birlikte, bireyler mekânsal farklılıklar içerisinde, süre giden ilişkiler neticesinde farklı seviyelerde kimlik alanları oluşturur. Kolektif kimlikler aradaki bağların zayıf ve güçlü olmalarına bağlı olarak dinamik bir süreçte inşa olur. Küresel etkileşimler bağlamında ise sosyo-kültürel etkileşimler, hareketlilik, aidiyet ve kimlik ulus devletlerin sınırları arasında dolaşım halinde olan bireyler ortaya çıkmakta, bu bireyler toplumsal yapıları dönüştürmektedir. Küresel dünyada, sermayeler, fikirler ve teknoloji oradan oraya akarken göçmen kökenliler ve mekânlar arasındaki ilişki bağlamında aidiyetlerin analiz çokluluk esasına dayandırılmalıdır. Göçmen politikalarının göçmenlere yaklaşımı ulus ve vatandaşlık temellidir. Ve bu politikalar bireylere *biç* ve *öteki* arasına sınırlar koyarak aksettirir. Legal/resmi ve sosyal/gayri resmi aidiyetler göçmenlerin kimliklerini şekillendirirken, göçmenler de aidiyetleri etrafında sınırlarını çizip sosyal kimliklerini müzakere ederek şekillendirmektedir (Yazgan, 2010).

Sosyal bağlamın mekânsal öneminin diğer bir boyutu da sosyal kimliğin bir sürecin ürünü olmasıdır (Jenkins, 2014) ve literatürde son zamanlardaki kimlik tanımlamaları kimliklerin eskisine göre daha az değişmez ve daha az sabit olduğunu iddia eden Giddens ve Bauman'ı destekler niteliktedir. Bu teoriler kimliğin dinamik yapısı, konumsal, melez ve güç ilişkileri içerisinde inşa edilmesi üzerinde durmaktadır. Bazı kuramcılar ise kimliğin dinamik ve konumsal doğasını vurgulayan melezlik kavramını kullanmaktadırlar. Aslında melezlik kavramı karışmış ırkları tanımlamak için kullanılırken bu kuramcılar tarafından ise arada olma durumu, bir konum ya da konumlar arasında olma olarak arada olma kavramı anlamında kullanılmaktadır. Son olarak bazı kuramcılar kimlik inşasında söylemin önemine dikkat çekmişlerdir. Bireylerin kimlik inşalarını kendileri ve diğerleri hakkında, hayatlarında anlam ifade eden

olayların anlatıları yoluyla yaptıkları bir başka tartışmadır. Bu anlatılan ve dinlenen anlatıların biçimlerinin güç ilişkileri ile bağlı oldukları vurgulanmaktadır (Easthope, 2009: 67-69). Hareketlilik kavramı ile birlikte kimliğin bir süreç içerisinde konumsal olarak değişen, dönüşen ve melezleşen bir yapıya sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Hareketlilik mekânları sürekli olarak dönüştürmekte, toplumsal ilişkileri yerelin ve ulusalın ötesine taşımaktadır. Bu anlamda kimlik bağlamında, mekânlarla ilişik toplumsal bağlamlarda özne öyküsünü anlatan ve anlatısını inşa edendir. Hareketlilik ve kimlik kavramları özellikle toplumsal olarak inşa edilen yerin, toplumsal bir ürün olarak tanımlanan alan ve mekân kavramsallaştırmalarına değinmeyi önemli kılar (Harvey, 1990; Lefebvre, 1991). Bu bölümde kimlik ve hareketlilik kavramlarını ele alındıktan sonra diğer bölümde hareketlilik içerisinde hayatlarını sürdüren bireylerin kimlik analizlerine yönelik çerçeve tartışılacaktır. Hareketli bireylerin kimliklerini analiz etmeye yönelik araştırmaların kuramsal ve metodolojik tercihleri noktasında bir yaklaşım sağlamak amacıyla oluşturulan bu çerçeve için Goffman (2009), Luckmann ve Berger'in (2008) teorilerinden, bazı alan araştırmalarının sonuçlarından (Easthope, 2009; Yazgan 2010) ve yazarın alan araştırması deneyimlerinden (bkz. Yazgan, 2010) yararlanılmıştır.

Hareketlilikte Kimlik Analizine Yönelik Bir Çerçeve

Kimlik, hareketliliğe bağlı sosyal süreçler içerisinde oluşup aynı zamanda birden fazla toplumla diyalektik ilişki içerisinde. Bu anlamda birey ve toplumlar arasındaki diyalektikten doğan bir fenomendir (Berger ve Luckmann, 2008: 251). Öyle ki herhangi bir kimlik aynı anda ait olunan ve olunmayan, hem benzer hem de farklı olan bir yeri, konumu ve bağlamı tanımlamaktadır (Özdemir, 2012: 10). Kimlik, gerek bireysel olarak olsun gerekse grup üyeliği noktasında olsun tanımlanan bir resim, yanı sıra bir yer (adres) olarak ta nitelendirilebilmektedir. Kimliğe yönelik bu resim, bir yönüyle bizim olduğumuza inandığımız kişiye (ya da gruba) ait imajlar arasındaki gerilim ve etkileşimlerin bir ürünüdür. Konumlanmış bir yere (adres) gelince, bu yer sadece coğrafi olarak bir mekân değil, psiko-sosyal bir yer, kişi veya grubun aidiyetleri, kendisini kimlere uzak ya da yakın olduğunu belirlediği ve bu noktada oluşturduğu zayıf ve güçlü bağlarla belirlenen konumlardır (Bilgin, 2007: 11).

Easthope (2009) Avusturalya'da bir grup Tazmanyalı öğrencinin deneyimini konu alan araştırmasında, kimlik inşasında hareketlilik ve yer kavramlarının etkisini incelemektedir. Ona göre, hareketlilik ve yer insanın durumunun temel açılarıdır. Hem yer hem de hareketlilik tüm kimliklerin temelidir. Küreselleşme sıklıkla, her şeyin değiştiği hareketli (mobile) sınırları olmayan bir dünyaya bir açılış olarak betimlenir. Bu anlamda hareketlilik ve sınırlar sorgulanır (Cavanaugh, 2008: 340). Göçmenler, turistler, işadamları, öğrenciler vs. tüm bu hareketlilikten farklı düzeylerde etkilenen öznelerdir.

Sosyal kimliğin karmaşık doğasını ve göçmen kökenlilerin bu çalışmada kavramlaştırıldığı gibi hareketli bireylerin sosyal kimliğini çözümlemenin yolu, etnik kökenli grupların gündelik hayatlarını nasıl yaşadığının çözümlenmesi ile mümkündür. Bu anlamda analizin temel odağı *gündelik hayattır*. Grup aidiyeti yerelliğe, yaşa ve aktiviteye dayanan ortak etnisiteye, dile ve kültüre göre inşa edilir. Tüm bunlar, aile bağlantıları, din, köken, onur, benzer düşünme biçimini şekillendirmektedir (White, 2008: 1-2). Bu hareketli bireylerin ve devam eden kuşakların birçok farklı sosyal bağlamda edimleri öznellik, kimlik ve duygusal bağları kapsar (Bell, 1999: 2). Diyebiliriz ki büyük çoğunlukta sosyal ve sosyo-psikolojik teori, bireylerin gündelik hayatlarını kimlikleri yoluyla yürüttükleri üzerinedir. Ulusötesicilikte özne ve eyleyici olarak konumlandırılan ((bkz. örneğin, Schiller ve dig. 1992; Smith ve dig., 1998; Portes ve dig., 1998; Vertovec, 2001; Faist, 2008) hareketli bireyler esnek niteliktedir ve birçok kimliği bir arada yürütme yeteneğine sahiptir. Bölgesel olarak kısıtlanmamış anlamların çeşitli yaşam alanları içerisinde hayatlarını sürdüren bu bireylerin (eyleyici) kimlikleri, aslında çoklu kimlikleri, bu yaşam alanlarında toplanan insanların birikmiş kültürel ritüel ve pratikler etkisiyle inşa edilmektedir. Her bir yaşam alanı ya da mahal (locality) bir kimliği temsil etmektedir. Bu bireyler çoklu bağlamlar olan ulusötesi sosyal alanlar ve mekânlar içerisinde kimlikleri inşa ederler ve yeniden üretirler. Bu kimlikler bireylerin aidiyet algıları, bağları, yerellikleri, bağlılık duydukları yerleri aşarak bireyin gündelik hayatlarına yerleşir (Vertovec, 2009: 75-78). Bu açıdan bakıldığında, Faist'in (2003: 37) çalışmasında belirttiği ağlar ve bu ağlar içerisindeki bağların yapıları ile bağların içeriğinin – sosyal sermayeyi- analizi de önem kazanmaktadır. Faist, hareketlilik ve hareketsizlik arasında, göç ve göç sonrası süreçler arasında bu anlamda sıkı ve zengin bir birleşmeye de işaret etmektedir.

Hareketli bireyler ulusötesi mekânlar arasında oluşan ağlarda kültürlerini taşır, icra eder, dönüştürür. Bu anlamda kolektif kimliklerinin üreticileridir. Bu hareketlilik iki ya da daha fazla ulus devlet arasında düşünsel ve fiziksel olarak oluşturulan çeşitli alanlar arasındaki mekânlarda gerçekleşir. Hareketlilik içindeki bireylerin “kimlik” ve aidiyetleri mekânlardaki ilişkilerle inşa olmaktadır. Bu anlamda kimlikleri hem ilişkisel hem de konumsaldir. Farklı bağlamlarda sahip oldukları ilişkiler neticesinde kolektif kimlikleri inşa olur. Kimlik konumsal ve ilişkisel olduğunu ifade ettikten sonra hareketli bireylerin, ulusötesi mekânlar arasındaki bağları neticesindeki kurduğu ilişkilerle nasıl bir kimlik yaklaşımı ve yöntemi önerilebilir sorusu tam burada karşımıza çıkmaktadır. Öncelikle bireylerin bağlarını belirlememiz gerekmektedir. İkinci olarak Berger ve Luckmann (2008) kimliği bir parçası olarak tanımladığı bireylerin sembollerle inşa edilen sosyal evrenlerine odaklanılmalıdır. Aidiyet ve kimlik bir süreç içerisinde hareketli bireylerin pratikleri ve katıldıkları aktivitelerde ortaya çıkmakta ve sürdürülmektedir. Bu pratik ve edimler dinsel, politik ve sosyal temellidir. Benliğin ve sosyal çevrenin karmaşık etkileşimiyle hareketlilik içerisinde yer alan göçmen kökenlilerin eylemleri şekillenmekte ve

kimlikleri oluşmaktadır. Bu anlamda bağlar mekân ve zamana bağlı olarak bireylerin eylemlerini şekillendirmektedir. Göçmenlerin gündelik hayat pratikleri iki bakımdan ele alınmıştır. Bunlardan ilki, gündelik hayattaki sosyal, ekonomik ve psikolojik ihtiyaçları giderme biçimi olarak uygulanan rutinlerdir. İkincisi ise gündelik hayatın içinde gömülü olarak bulunan aidiyet bir kimliğin, törensel hale gelmiş etkinlerdir Bireyin Sosyal Evreni iki analitik düzeyde ele alınabilir. Bunlardan ilki bireysel seviyededir ve bireyler arası etkileşimlere ve bireysel nitelikteki pratiklere odaklanması gerekmektedir. Bu pratikler gündelik hayattaki rutin nitelikteki pratiklerdir ve eğilimleri gösterir. Bu ilk analiz seviyesi sekiz alt başlıkta ele alınabilir. Bunlar (i) dinsel pratikler (ii) dil kullanımı, (iii) akrabalık ilişkileri, (iv) arkadaş seçimi ve ilişkileri, (v) medya kullanımı, (vi) eş seçimi ve evlilik biçimi (vii) meslek seçimi, (viii) boş zamanları değerlendirmedir. İkinci düzey analiz grup içi ilişkileri içeren grup performanslarını içerir. Edimsel nitelikteki aidiyetler böylelikle sembolik olarak icra edilir onaylanır ve gelecek kuşaklara aktarılarak yaşatılması sağlanır. Grup içi milliyetçilik temelli kimlik inşası, onaylama ve aktarmaya yönelik icralar yine köken ülke ve ikamet edilen ülke temelli olarak öteki olarak belirlenen gruplar üzerinde söylemlere dayanır (Yazgan, 2010). Tüm ilişkiler, tercihler, eğilimler katılım, yükümlülük ve bağlılıklarımızı içeren aidiyet bağlarımızla belirlenir.

Bu bağlar ise hareketlilik içerisinde üretilmekte, sürdürülmekte, dönüşmekte ve/ya işlevselliğini yitirmektedir. Aidiyet bağları, çeşitli hareketli ve hareketsiz (köken ve göç ülkesindeki yerliler) gruplar arasındaki ağırları oluşturur. Bireysel ve kolektif nitelikteki bu bağlar ulus devletlerin sınırlarını aşan mekânlarda, bireylerin, dinsel, dilsel ve kültürel pratiklerini uyguladıkları sosyal ve kültürel mekânların oluşumunda önemli bir etken olduğu kadar yeni üyelerinin kimlik inşalarında da önemli belirleyicilerdir. Bu bağlar kolektif nitelikte ve ilişkiseldir. Kültürel, finansal, dini, siyasal, dilsel semboller ulusötesi bu ağlarda akışkanlık göstermektedir. Bu anlamda diyebiliriz ki kimlik performatif bir boyut taşımaktadır (Feldman, 2005). Analiz süreci de bireylerin, bireysel ve sosyal evrenlerinin performatif alanlarından geçmektedir. Konuya sosyolojik bir açıdan Goffman (2009: 13) “Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu” isimli çalışmasında, fiziksel sınırları çizilmiş bir alan içerisinde yer alan türde bir toplumsal yaşamın incelebileceğini ifade eden bir bakış açısından söz etmektedir. Bu bakış açısının, herhangi bir toplumsal kuruma uyarlanabileceğini belirtmektedir. Ve bu bakış açısı, tiyatro oyunu ile aynı bakış açısına sahiptir. Goffman bu ilkelere “dramaturjik” ilkelere demmiştir. Örneğin, iş yaşantısında her gün karşılaşılan durumlarda bir bireyin kendisini ve faaliyetlerini başkalarına nasıl sunduğunu, başkalarının kendisi hakkında oluşturduğu izlenimi nasıl yönlendirdiği ve denetlediği, onların karşısında performansına devam ederken neler yapabileceği ve yapamayacağını üzerinde durmuştur. Ve bu modelin bazı yetersizlikleri olduğunu da ifade etmiştir. Bunlar: Sahne yapmacık şeyler sunar ama yaşam muhtemelen daha gerçek ve prova edilmemiş şeyler sunar. Sahnede oyuncu bir karaktere bürünür, seyirciyle birlikte üç taraf vardır. Gerçek yaşamda ise bu üç taraf sıkıştırılarak

ikiye indirilmiştir. Bir kişinin oynadığı rol mevcut diğerlerinin oynadığı role göre biçilir, ancak bu diğer insanlar aynı zamanda seyirciyi de oluşturmaktadır.

Berger ve Luckmann (2008) ise her kurumsal düzenin köklerinin, bir kişinin kendisinin ve ötekilerin icraatlarını tipleştirmesinde yattığı belirtir. Roller, kurumsal düzeni temsil ederler. Rolün icrası, bizzat rolü temsil etmektedir. Herhangi bir somut rol icrası, kurumun nesnel anlamına ve bu yüzden de diğer tamamlayıcı rol icralarına ve kurumun bütün olarak anlamına atıfta bulunmaktadır. Bourdieu (2014) ise mekânları pratiğin başlıca yakınlık alanları olarak ifade eder ve bu alanlar spor, müzik, yemek, dekorasyon, politika ve dildir. Bu alanlarda anlamlı pratikler ve anlam yükleyen algılar üretilmektedir. Yazgan (2010) alan araştırması sonucunda Danimarka'da ki Türkiye kökenli göçmenleri, insan ilişki tipleri arasındaki ayrım toplanma veya yan yana bulunma tipleri arasındaki ayrım 'yakın' ve 'mesafeli' ve 'kırsal' ve 'kentsel' temelinde belirlemiştir. Bu çalışma verilerine göre hareketli bireyler ulus devletlerarasında çeşitli aidiyet bağları ile bir alan oluştuğu, bu alan yerleşiklerle hareketlileri birbirine bağlayan bir etkileşim alanıdır. Bu bağlar kolektif ve ilişkisel niteliktedir ve kültürel, ekonomik, dilsel, siyasal, vatandaşlık, duygusal, akrabalık ve hemşehrilik, etnik vs. olarak çeşitlenmektedir. Çalışmada aynı zamanda bireylerin gündelik hayatlarındaki rutinleşmiş pratiklerinden bahsedilir ve ritüeller yoluyla da kimlikler onaylanır ve yeni nesillere aktarılır. Böylelikle kimlik inşalarında temel rol oynar. Bu noktada Holmes (2000) kişinin kimliği ve etkinliklerinin bir performansla yorumlanması ve inşa edilmesinin bir bütünlük içerisinde olduğunu ifade eder. Bu çerçevede bakıldığında ise bir kişinin kimlik kazanımı için pratikleri, belirli kimliklerle ilişkili ve bağlantılı olarak diğer bilgi ve yorum şemalarıyla ilgili olarak ortaya çıkar. Göç ve göçmenlik deneyimi bağlamında köken ve göç alan ülkeler arasında ki kültür, fikir, ürün, hizmet ve bireylerin dolaşımı kimlik inşaları ele alınırken gelecek araştırmalar için araştırma alanı için aşağıdaki çerçeve sunulmaktadır. Bu çerçeve *veri toplama* öncesinde kullanılabilceği gibi aynı zamanda *veri analizi* için analitik nitelikte bir yaklaşım getirmektedir. Tüm bunlara ek olarak araştırmacıyı araştırma alanına yönlendiren süreç ve ulaşılan sonuç arasında ki bağlantının değerlendirilmesi ve araştırmacının düşünömsel (reflexivity) konumu da araştırmacının pozisyonu süreç içerisinde ve veri analizinde kritik bir noktadır.

Bu anlamda küreselleşme sürecinin bir dinamiği olan hareketlilik içinde yaşayan bireyleri, çeşitli seviyelerde ki aidiyet bağları ile birbirine bağlamaktadır. Hareketli bireyler ulus devletlerarasında ki ağları oluşturan, bu aidiyet bağları içerisinde yaşamlarını sürdürmektedirler. Bu bağlar birey ve grupların içinde buldukları mekânlar bağlamında oluşmakta, dönüşmekte ve nesilden nesle aktarılmaktadır. Bu çalışmada bu bağlar, kültürel, ekonomik, dinsel, dilsel, siyasal, vatandaşlık, duygusal bağlar olarak ele alınmakla birlikte, hareketli bireylerin kimlik oluşumlarını etkilediği ve şekillendirdiği tartışılmaktadır. İlişkisel ve bağlamsal nitelikte olan kimlikler, ulusötesi olarak ta ifade edilen hareketli bireylerin aidiyet bağları, gündelik hayatlarındaki

pratiklerini şekillendirilip, ritüelleriyle onaylar ve gelecek nesillere aktarır. Başka bir ifadeyle kültürel, ekonomik, dilsel, siyasal, vatandaşlık, duygusal, akrabalık ve hemşehricilik, etnik vs. aidiyetleri bireylerin gündelik hayatlarındaki rutinleşmiş pratiklerini belirler böylelikle kimlikler oluşur ve dönüşür, çeşitli ritüellerle onaylanır ve yeni nesillere aktarılır.

Şekil 1: Hareketlilikte Kimlik Analizine Yönelik Çerçeve

Gündelik Hayat Pratikleri –Ulusötesi Pratikler-		Aidiyet İcraları*(Edimsel Aidiyet) ve Ulusötesi Mekânları	
Amaç	Analiz Edilecek Alanlar	Amaç	Analiz Edilecek Alanlar
Gündelik Hayatı idame ettirmek -Sosyal -Ekonomik -Psikolojik -Biyolojik İhtiyaçları karşılamak üzere uygulanır.	-Göçmenlerin Dini Pratikleri -Dil Kullanımı -Evlilik Biçimi ve Eş Seçimi -Bir Kimlik Alanı Olarak Medya ve İletişim Araçları -Politik Pratikler -Sosyal hayat -Futbol Taraftarlığı	-Kimlik, aidiyet tasdiki -Grup Dayanışması -Gelecek nesillere kimlik aktarımı ve kazanımı	-Yerel Bazlı -Ulus Devlet Temelli kutlama ve aktiviteler
Nitelik	-Olduğu gibi kabul edilir. Sınırları çizilmiş anlam mekânlarıdır. -Burada ve Şimdiye dayanır. -Zamansal ve mekânsaldır. -Sosyalleşme ve yakınlık kazanılır. (Berger ve Luckmann, 2008)	- Simgeseldir. -Edimsellikler sergilenir. -Farklı bir zaman ve mekâna vurgu yapar.	

Kaynak: Yazgan, 2010: 243

Sonuç: Hareketlilik Temelli Analizlere Doğru

Ulus devletler, bireylerin kimlik tanımlarını belirleyen aidiyetleri türdeşlik temelli kimlik politikaları içerisinde yapmaktadır. Literatürde kimlik kavramına her ne kadar farklı teorik yaklaşımlar getirilse de hemfikir olunan nokta, kavramın, kendini, ötekini ve diğerlerini tanıma, tanımlama ihtiyacı ile ortaya çıktığıdır. Bu tanıma/tanımlama noktasında kültürel, etnik, dilsel, dinsel, millî ve daha çeşitlendirebileceğimiz referanslardan şekillenen aidiyetlerle oluşturulan imgeler, kategoriler, sınıflandırmalar ve belirlemeler karşımıza çıkmaktadır. Bu ayrımların kimisi siyasal kimisi de toplumsaldır. Farklılıklar ve benzerlikler noktasında oluşturabileceğimiz bu bireysel ve grup kimliklerimiz, içinde bulunduğumuz mekân, durum ve rollerimiz gereği de değişebilmektedir. Diğer taraftan bireysel kimliğimiz farklı gruplara aidiyetlerimizi belirleyen bağlarımız ve üyeliklerimiz neticesinde de çoğalabilmektedir.

Gündelik hayatta gerek birey gerekse gruplar noktasında bireysel ve toplumsal algılarımız neticesinde şekillenen kimliklerimiz kimi zaman da ulus devletin kimlik politikaları ile de çatışabilmektedir. Fakat günümüzde diğer bir

değişle küreselleşme sürecinde, insanlar, ürünler ve fikirler ulus devlet sınırlarını aşan yoğun bir hareketlilik içerisinde. Bu düzeyde bir yerden başka bir yere doğru tek yönlü bir tanımla göç ve bu çerçevedeki kimlik kavramlaştırılmalarına karşın iki veya daha fazla yer arasındaki çok yönlü hareketler içerisinde bireylerin çoklu ve çok boyutlu aidiyetleri ve çoklu kimlikleri tartışılmaktadır. Bu çalışmada tamda tüm bu çelişki, zıtlık ve komplekslerin dünyasında, hareketli bireylerin kimlik ve aidiyetlerine yönelik araştırmalara için analitik bir çerçeveyi tartışmaktadır.

Literatüre dayanan teoriler ve alan araştırmalarındaki bulgulardan faydalanarak gelecekteki alan araştırmalarına yönelik analiz birimleri ve yaklaşımları içeren bir çerçeve sunulmuştur. Bu yaklaşıma göre hareketli bireylerin hareketlilik noktaları ile olan bağları göz önünde bulundurularak gündelik hayatları içerisinde yer alan gündelik rutinleri ve törensel edimlerinden –kutlamaları- hareketle, çeşitli seviyelerde ki aidiyetlerinin ve buna bağlı olarak sosyal kimliklerinin tanımlanmasına yönelik oluşturulacak bir yaklaşım, analitik bir araç olarak sunulmaktadır. Buna göre bireylerin çeşitli seviyelerde ki aidiyet bağları, kültürel, ekonomik, dinsel, dilsel, siyasal, vatandaşlık ve duygusal niteliklidir. Teorik temelde ise kimlik inşası, hareketlilik, mekân ve aidiyet bağları ilişkisel olarak ele alınarak, hareketli bireylerin gündelik hayatları ve sembolik kutlamalarının (dinsel, etnik, ulusal vs.) incelenmesine yönelik bir yaklaşımdır. Diğer bir açıdan bu çerçeve, disiplinlerarası nitelikte, bireylerin ve grupların kimliklerinin hareketlilik içerisinde tanımlamaya yönelik çabaları içeren bir yaklaşıma dayanmaktadır.

Son olarak diyebiliriz ki günümüzde göçmen kökenli olup köken ve ikamet edilen ülkeler arasında yani en az iki ulus devlet arasında hareketli bir biçimde hayatını sürdüren bireylerin, siyasi vatandaşlıklarının tanımları ile öznel tanımları farklılıklar gösterebilmekte, böylelikle de ulus devletler uygulamalarda dönüşümlere zorlanmaktadır. Buna en belirgin örnekler çifte vatandaşlık ve iki dilli eğitimlerdir. Ulus devlet temelli kimlik politikaları ve tanımları gerek politik düzlemde gerekse kuramsal olarak kimliği hareketlilik içerisinde tanımlama gerekliliğini karşımıza çıkarmaktadır. Gelecekte, kültürlerarasılık, melezlik ve çeşitlilik bağlamında geliştirilen yaklaşımlarla yapılacak araştırmalar literatüre katkı sağlayacağı kadar hoşgörü temelli birey merkezli politikalara yönelik tartışmaları destekleyecektir.

Kaynakça

- Antonsich, M. (2010). Searching for belonging—an analytical framework. *Geography Compass*, 4(6), 644-659.
- Bauman, Z. (2013). *Culture in a liquid modern world*. John Wiley & Sons.
- Bell, V. (1999). Performativity and Belonging An Introduction. *Theory, Culture & Society*, 16(2), 1-10.
- Berger, P. L. & Luckmann, T (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası: Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi*. Çev. Vefa Saygın Öğütle. Paradigma.

- Bilgin, N. (2007). Kimlik inşası. *İzmir: Aşına Kitaplar*.
- Blunt, A. (2007). Cultural geographies of migration: mobility, transnationality and diaspora. *Progress in human geography*.
- Bourdieu, P. (2014). The habitus and the space of life-styles. *The People, Place, and Space Reader*, 139.
- Castles, S., Miller, M. J., Bal, B. U., & Akbulut, İ. (2008). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi
- Castells, M. (2011). *The rise of the network society: The information age: Economy, society, and culture* (Vol. 1). John Wiley & Sons.
- Cavanaugh, W. T. (2008). Migrant, tourist, pilgrim, monk: Mobility and identity in a global age. *Theological Studies*, 69(2), 340-356.
- Charles, C. (1992). Transnationalism in the Construct of Haitian Migrants' Racial Categories of Identity in New York City. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 645(1), 101
- Cohen, J. H., & Sirkeci, I. (2011). *Cultures of migration: The global nature of contemporary mobility*. University of Texas Press.
- Demirtaş, H. A. (2003). Sosyal kimlik kuramı, temel kavram ve varsayımlar. *İletişim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 123-144.
- DeTona, C., Frisina, A., & Ganga, D. (2010). Editorial: Research methods in ethnic and migration studies. *Migration Letters*, 7(1), 1.
- Easthope, H. (2009). Fixed identities in a mobile world? The relationship between mobility, place, and identity. *Identities: Global studies in culture and power*, 16(1), 61-82.
- Esgin, A. (2001). Ulus-Devlet ve Küreselleşmeye İlişkin Bazı Tartışmalar. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 185-192
- Faist, T. (2003). *Uluslararası göç ve uluslararası toplumsal alanlar*. Bağlam.
- Faist, T. (2008). Migrants as transnational development agents: an inquiry into the newest round of the migration–development nexus. *Population, space and place*, 14(1), 21-42.
- Feldman, G. (2005). Essential crises: A performative approach to migrants, minorities, and the European nation-state. *Anthropological Quarterly*, 78(1), 213-246.
- Giddens, A. (2001). *The global third way debate*. Polity Press.
- Goffman, E. (2009). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*, çev. Barış Cezar, Metis Yayınları, İstanbul.
- Guarnizo, L. E., & Smith, M. P. (1998). The locations of transnationalism. *Transnationalism from below*, 6, 3-34.
- Gupta, A., & Ferguson, J. (1992). Beyond “culture”: Space, identity, and the politics of difference. *Cultural anthropology*, 7(1), 6-23.
- Harvey, D. (1990). Between Space and Time: Reflections on the Geographical Imagination1. *Annals of the Association of American Geographers*, 80(3), 418-434.
- Holmes, L. (2000). Reframing learning: Performance, identity and practice. In *Critical Contributions to Managing and Learning: 2nd Connecting Learning and Critique Conference*.
- Jenkins, R. (2014). *Social identity*. Routledge.
- Lefebvre, H. (1991). *The production of space* (Vol. 142). Blackwell: Oxford.
- Levitt, P. (2001). *The transnational villagers* (Vol. 46). Berkeley: University of California Press.
- Levitt, P., & Schiller, N. G. (2004). Conceptualizing Simultaneity: A Transnational Social Field Perspective on Society1. *International migration review*, 38(3), 1002-1039.

- Ma, L. J., & Cartier, C. L. (2003). *The Chinese diaspora: Space, place, mobility, and identity*. Rowman & Littlefield.
- Marshall, G., Akınhay, O., & Kömürcü, D. (2003). *Sosyoloji sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Newman, D. M. (2013). *Sosyoloji: günlük yaşamın mimarisini keşfetmek*. Çev. D.Ali Arslan, Nobel.
- Özdemir, E. (2012). Kimlik kavramı ve teorik yaklaşımlar. *Eğitim Bilim Toplum*, 8(32), 9-29.
- Portes, A. (1998). Divergent destinies: immigration, the second generation, and the rise of transnational communities. *Paths to inclusion: The integration of migrants in the United States and Germany*, 33-57.
- Portes, A., Guarnizo, L. E., & Landolt, P. (1999). The study of transnationalism: pitfalls and promise of an emergent research field. *Ethnic and racial studies*, 22(2), 217-237.
- Rannenberg, K., Royer, D., & Deuker, A. (Eds.). (2009). *The future of identity in the information society: Challenges and opportunities*. Springer Science & Business Media.
- Ritzer, G. (2003). Rethinking globalization: Glocalization/globalization and something/nothing. *Sociological theory*, 21(3), 193-209.
- Robertson, R. (1992). *Globalization: Social theory and global culture* (Vol. 16). Sage.
- Schiller, N. G., Basch, L., & Blanc-Szanton, C. (1992a). Towards a definition of transnationalism. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 645(1), ix-xiv.
- Schiller, N. G., Basch, L., & Blanc-Szanton, C. (1992b). Transnationalism: A new analytic framework for understanding migration. *Annals of the New York academy of sciences*, 645(1), 1-24.
- Sirkeci, I. (2009). Transnational mobility and conflict. *Migration Letters*, 6(1), 3-14.
- Smith, M. P., & Guarnizo, L. E. (Eds.). (1998). *Transnationalism from below* (Vol. 6). Transaction Publishers.
- Smith, A. D. (1999). Milli Kimlik, Çev. Bahadır Sina Şener. *İletişim Yayınları, İstanbul*.
- Stryker, S., & Burke, P. J. (2000). The past, present, and future of an identity theory. *Social psychology quarterly*, 284-297.
- Urry, J. (1999). Mekânları Tüketmek, Çev. Rahmi G. Öğdül, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Vertovec, S. (2001). Transnationalism and identity. *Journal of Ethnic and Migration studies*, 27(4), 5.
- Vertovec, S. (2001). Transnationalism and identity. *Journal of Ethnic and Migration studies*, 27(4), 573-582.
- Vertovec, S. (2009). *Transnationalism*. London: Routledge.
- White, R. (2008). Disputed definitions and fluid identities: The limitations of social profiling in relation to ethnic youth gangs. *Youth Justice*, 8(2), 149-161.
- Yazgan, P. (2010). "Danimarka'daki Türkiye Kökenlilerin Aidiyet ve Kimlik Yapıları", Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

An Analytical Framework For Constructing Identity in Mobility

Abstract

Nation states in many respects set boundaries to their citizens' sense of belonging through their identity policies. Despite this fact, in today's world – a world in which the boundaries of nation states are nothing but only transparent – individuals, goods and ideas have never been so mobile. In that sense, both immigration and identity issues have become to be discussed and redefined. Many studies among the ones on migration deal with the multiple belongings of individuals within the frame of identity policies of nation states. This study, on the other hand, offers an analytical frame through the findings of various theories and field researches so as to define individuals' identity and sense of belonging. Accordingly, it presents mobile individuals' sense of belongings at different levels and their social identities by keeping their daily routines and rituals in daily life in mind and by considering these individuals' connections with their points of mobility. These ties can be cultural, economic, religious, linguistic, political, national and emotional in nature.

Keywords: Mobility; transnationalism; identity; belonging.